

luminātem, & uiuificantem animas nostras: ut illi cum æterno patre, qui ipsum apud se in æternitate glorificat, demus laudem, honorē & gloriam, prout par est, & quantum possumus, immo supra uires nostras: quia ipse cum patre, & spiritu sancto unus deus est: quem decet omnis laus, honor & gloria, supra omne tēpus et æuū, in omnia seculorum secula. Amen.

CAPVT NONVM.

74

FPræteriens IESVS, uidit hominem cæcum à natiuitate, & interrogauerunt eum discipuli eius: Rabbi, quis peccauit: hic aut parētes eius, ut cæcus nasceretur? Respōdit IESVS: Neq; hic peccauit, neq; parentes eius: sed ut manifestentur opera dei in illo. Me oportet opari opera eius qui misit me, donec dies est. Venit nox, quādo nemo potest operari. Quādiu sum in mūdo, lux sum mundi. ¶ Hoc cum dixisset, expuit in terrā, & fecit lutū ex spūto, & liniuit lutū super oculos eius, & dixit ei: Vade, laua in natatoria Siloë, quod interpretatur missus. Abiit ergo & lauit, & uēnit uidēs. ¶ Itaq; uicini et qui uiderant eum prius, quia mendicus erat, dicebāt: Nōne hic est, qui sedebat, & mendicabat? Alii dicebant, quia hic est: alii autē, nequaquā, sed similis est eius. Ille uero dicebat, quia ego sum. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo qui dicitur IESVS, lutū fecit, & unxit oculos meos, & dixit mihi: Vade ad natatoriā Siloë, & laua. Et abii, & laui, & uideo. Et dixerūt ei: Vbi est ille? Ait: Nescio. ¶ Adducūt eū ad pharisæos qui cæcus fuerat. Erat aut sabbatū, quando lutū fecit IESVS, & aperuit oculos eius. Iterū ergo interrogabāt eū pharisæi, quomodo uidisset. Ille autē dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, & laui, & uideo. Dicebāt ergo ex pharisæis quidā: Nō est hic homo à deo, qui sabbatū nō custodit. Alii autē dicebant: Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos. ¶ Dicunt ergo cæco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autē dixit: Quia propheta est. Nō crediderūt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset & uidisset, donec uocauerunt parentes eius qui uiderat, & interrogauerunt eos, dicētes: Hic est filius uester, quem uos dicitis quia cæcus natus est? Quomodo ergo nūc uidet? Responderūt eis parētes eius, & dixerūt: Scimus qd hic est filius noster, & quia cæcus natus est: quomodo autē nūc uideat nescimus, aut quis eius aperuit oculos nos nescimus. Ipsum interrogate, ætatē habet, ipse de se loquatur. Hæc dixerūt parētes eius, quoniam timebāt Iudæos: iam enim cōspirauerāt Iudæi, ut si quis eū cōfiteretur esse CHRISTVM, extra synagogā fieret. Propterea parentes eius dixerūt, quia ætatē habet, ipsum interrogate. ¶ Vocauerūt ergo rursus hominē qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriā deo. Nos scimus quia hic homo, peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio: unū scio, quia cæcus cum essem, modo uideo. Dixerūt ergo illi: Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: Dixi uobis iam, & audistis: Quid

Quid iterū uultis audire? Nūquid & uos uultis discipuli eius fieri? Maledi-
 xerunt ergo ei, & dixerūt: Tu discipulus illius sis, nos autem Moyſi discipu-
 li ſumus. Nos ſcimus quia Moyſi locutus eſt deus, hūc autem neſcimus uī
 de ſit. Reſpondit ille homo, & dixit eis: In hoc enim mirabile eſt, quia uos
 40 neſcitis unde ſit: & aperuit meos oculos. Scimus autē quia peccatores deus
 nō audit: ſed ſi quis dei cultor eſt, & uoluntatē eius facit, hunc exaudit. A ſe-
 culo non eſt auditū, quia quis aperuit oculos cæci nati. Niſi eſſet hic à deo,
 nō poterat facere quicquā. Reſponderūt, & dixerūt ei: In peccatis natus eſ
 totus, et tu doces nos? Et eiecerūt eū foras. ¶ Audiuit I E S V S, quia eiecerūt 80
 45 eū foras, & cū inueniſſet eū, dixit ei: Tu credis in filiū dei? Reſpondit ille, &
 dixit: Quis eſt domine, ut credam in eū? Et dixit ei I E S V S: Et uidiſti eū, &
 qui loquitur tecum, ipſe eſt. At ille ait: Credo domine. Et proci- dens adora-
 uit eum. Et dixit ei I E S V S: In iudicium ego in hunc mundum ueni, ut qui
 non uident, uideant: & qui uident, cæci fiant. Et audierunt quidam ex pha-
 50 riſæis qui cum ipſo erant, & dixerunt ei: Nunquid & nos cæci ſumus? Dixit
 eis I E S V S: Si cæci eſſetis, nō haberetis peccatum: nunc uero dicitis quia uī-
 demus, peccatum ueſtrum manet.

ANNOTATIONES BREUES XXXIX. CIRCA LITERAM CAP. IX.

1	præteriens — IESVS	13	Reſpondit ille		coniunctio,
2	eius,		* εἶπερ	28	ipſum interrogate,
	* λέγοντες dicentes.		& dixit.		ætatem habet,
3	aut	14	Et abiit & lauit,		particulæ permutatæ
	an		ἀπελθὼν δὲ ἐψάμηνος	28	loquatur,
8	liniuit		¶ Ut autē abiit & lauit		λαλῶσαι
	ἐπέρισσ	15	uideo.		futurum indic.
	illiuit		ἀνέβλεψα	30	confiteretur — eſſe
8	eius,		uiſum recepi,	30	extra ſynagogam
	τοῦ τυφλοῦ		præteritum.		ἀποσυναγωγῶς
	cæci	15	Et dixerunt	33	Dixit ergo eis ille.
8	in natatoria		εἶπον οὖν		ἀπεκρίθη οὖν ἐκείνος
	ἐν τῇ κολυμβήθρῳ		Dixerunt igitur		καὶ εἶπεν.
	in piſcina,	15	eum qui cæcus fuerat.		Reſpondit ergo ille
	in lauacro natatorio		τοῦ ποτὲ τυφλοῦ		& dixit.
	& infra.		eū qui dudū cæcus fue	34	illi * πάλιν ruruſus
8	Siloë	17	eum * ἢ &	(rat 34	iam, & * οὐκ non
	τοῦ σιλωᾶμ	& infra.	uidiſſet	36	Maledixerunt
10	mendicus		ἀνέβλεψεν	& infra.	ἐλοιδορήσαρ
	τυφλὸς	18	uideo.		Conuiciati ſunt
	cæcus		εἶπω	37	ſis,
11	aliū aut — nequaquā, ſed	20	Alij — autem		ἔ
12	eius,	21	Dicunt — ergo		præſens indic.
	αὐτῶ	22	qui	41	exaudit.
	ei		ὅτι		ἀκούει
12	Ille — uero		quia		audit

42 poterat 47 domine. Et – prociēs 49 ex pharisæis * ταῦτα
 possēt 48 dixit – ei 51 uidem⁹ . Peccatū (hæc
 43 in peccatis * οὐ tu 49 audierunt – quidam * οὐ ergo

COMMENTARIVS IN CAPVT NONVM.

74

On longè processerat à suis aduersarijs dominus, cū nō fortuito, sed diuina ita disponēte prouidentia, cui omnia perspe cta sunt anteq̃ fiant, & rerum exordia atq̃ fines, uidit hominem cæcū à natiuitate, super quo interrogatur à discipulis suis, ut subdit Ioannes, dicēs. ¶ Et præterit̃ I E S V S, uidit hominē cæcū à natiuitate. Et interrogauerūt eū discipuli eius: Rabbi, quis peccauit: hic, an parentes eius, ut cæcus nasceretur? Respōdit I E S V S: Neq̃ hic peccauit, neq̃ parentes eius: sed ut manifestētur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest operari. Quandiu sum in mūdo, lux sum mūdi. ¶ Nisi dominus uideret oculis clemētiæ suæ eos, qui cæci sunt, nunquam possēt ab eis uideri. Ergo qui cæci sunt, quia uenit ad eos dominus, quia uidet eos, sanātur: non cōtrā. Sedebat cæcus secus uia, qua populus transire solebat: ut qui trāsirent, miserati oculorū ipsius orbitatē, aliquid ipsi ad miserā peragendā uitam porrigerēt. Quē cum uidissent discipuli, interrogauerūt dominum: Rabbi, quis peccauit: hic, an parentes eius, ut cæcus nasceretur? Cum sic interrogarūt dominum: sic eum interrogarūt, ut quē occulta hominum tam præterita, quàm futura nosse crederent. Et probè quidē: uera enim erat hæc eorū fides. Sed de causa cæcitat̃ à natiuitate, non bene opinabātur, scilicet quod aut peccato suo, aut parentū natus fuisset cæcus. Proinde dominus fidem eorū probans, sed causam refutans, respondit eis: Neq̃ hic, neq̃ parētēs eius peccauerūt, ut cæcus nasceretur. Non enim huius rei causa est peccatū ipsius, aut parentum: sed diuina ordinatio, ut in hoc scilicet diuina uirtute illuminato, manifestentur opera dei, & aduersarij eius confundantur. Et hæc erant opera patris, supra omnē naturæ potentiā, quæ ipse operabatur per filiū. Et hic adeo manifestē à natura captus erat oculis, ut solo transeuntium aspectu, aperte deprehenderetur natura cæcus: quod & discipuli in transitu deprehenderūt, ut ex interrogatio ne sua manifestarunt, dicētes: Quis, id est uter peccauit: hic, an parentes eius, ut cæcus nasceretur? Dixit ergo insuper dominus discipulis: Me oportet operari opera eius, qui misit me. Erāt opera patris, sed filius operabatur ea. Oportet (inquit) me operari. At nō operatur filius nisi operāte patre; adeo opera patris et filij sunt indiuisa. Et quid est. Donec dies est: nisi quandiu sum in mundo? Tēpus domini quādiu uersabatur super terram, dies appellatur: quia sol iustitiæ hominibus lucebat, & noctem peccatorum, & tenebras ignorantia dei discutiebat: qui cum se occultit mundo, nox peccati regnat, & dei ignorantia: in qua quis operabitur bonum? Nemo sanē. Quod innuit, dicens: Venit nox, quando nemo potest operari. Quandiu sum in mundo, lux sum mundi. Quandiu sol uisibilis lucet, sensibilis dies est: cum autem se abscondit, nox. illo lucente, homines operibus suis intendunt: ista superueniente, ab operibus abstinēt, neq̃ ultra opera diurna operari possunt. Sic & de sole inuisibili & spiritali dicendum est. Sed age, nōne ab eo tempore, quo dominus desijt uisibiliter apparere super terram, nox uenit? Non dico: quia non ea ratione qua uidebatur, sed qua inuisibilis erat, dicebat: Quandiu sum in mundo, lux sum mūdi. Ergo quandiu mētibus fidelium lucet, dies est: & ubicūque lucet, dies est: ubi autem non lucet, nox est. Ergo nūc Iudæis, Afris, Asianis, & maxima pro parte Europæis, nox est. Et uniuerso penē mūdo sedente, & iacente cæco, opus esset ut dominus misericordiæ, trāsirens uideret illum, & oculos eius ut cæci nati inungeret: & iterū opera patris, opera summæ clemētiæ, & inexcogitabilis bonitatis, suo transitu manifestarentur, ut & in multis tot seculis

feculis incognitarum regionū nationibus sub occasum ad uersionem cæci, & circulū
 Heemerinum habitantibus, quæ nomen CHRISTI audierunt, susceptis etiam episco-
 pis, nostris temporibus factū est: quæ & in cæco nato manifestata sunt, dicente Ioanne.

75 ¶ Hoc cum dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & liniuit lutum super
 oculos eius, & dixit ei: Vade, laua in natatoria Siloë, quod interpretatur missus. Abijt
 ergo & lauit, & uenit uidens. ¶ Dominus expuit in terram: Fecit lutum. Luit ocu-
 los cæci nati, iussit lauare in natatorio Siloë, quod missum designat. Paruit cæcus. Luit
 & lauit: Et redijt uidens. Quid sputum, nisi ex ore dei peccatorum increpatio? Quid
 lutum, nisi peccata: Quid oculorum è luto illitio, nisi peccatorū agnitio, quæ ob ocu-
 los saluādorū ponit deus: Quid natatorium Siloë, nisi baptismus: Cur Siloë, id est
 missi: nisi quia baptismus CHRISTI est, qui à deo patre missus fuit, ut toties testatus
 est: Ergo lauacrum illud, à domino nomē habebat, qui Siloë, id est missus per sacram
 scripturam dicitur. In lauacro missi à deo, uisus recipitur, quæ est fides, & uera dei co-
 gnitio, qua facile conuincitur infidelitas. Ergo si miseratio IESV, qui nunc negatur,
 blasphematur, & propemodum lapidatur: trāsirens uideret mundum, spueret, lutum
 faceret, liniret lutū super oculos eius, & omnes iussi irēt ad lauacrum missi cœlestis, &
 lauarentur, uiderēt in Asia, Africa, Europa quicunq; iussis parērent, & replerētur dei
 scientia, ut cæcus ille natus repente uidit, & ista repletus est. Et stupore tenerentur
 quicunq; ad lauacrū nō confugientes, in sua persisterent cōtumacia: quod accidit scri-
 bis & pharisæis cæco nato illuminato, posteaquā uisum recepit, ut subiūgit Ioānes, di-
 76 cens. ¶ Itaq; uicini & qui uiderant eū prius, quia mendicus erat, dicebāt: Nōne hic
 est, qui sedebat & mendicabat: Alij dicebant, quia hic est. Alij autē, nequaquā: sed simi-
 lis est eius. Ille uero dicebat, quia ego sum. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt ti-
 bi oculi? Respōdit: Ille homo qui dicitur IESVS, lutum fecit, & unxit oculos meos, &
 dixit mihi: Vade ad natatoriā Siloë, et laua. Et abijt, & laui, et uideo. Et dixerūt ei: Vbi
 est ille? Air: Nescio. ¶ Cum adueniunt qui à deo illuminantur, & uicini & ceteri qui
 eos uiderunt cæcos, admirantur: quorū quidam id negant, quidā fatentur: alij palām
 prædicant ueritatē, & donū dei agnoscunt, & manifestāt lucis indultorem: quia ubiq;
 terrarū id cognitū dignū est, quod ille sit homo IESVS. homo, quia uerē homo factus
 sit propter homines: & IESVS, id est saluator, & supra homines quidem, quia θεός
 πούς, & modum recuperandi uisus, quo cœlestia percipiūtur, aperiuunt: dicētes id eue-
 nire post lutū diuino sputo factū, & ob oculos mentis obuersatū, & ablutionē in lūa-
 cro missi, sed à deo cœlesti patre missi. Et sic quoq; fiet, cū illuminati à deo per mundū
 diuino indultu mittētur: quod figura cæci nati nobis insinuat. nam alij, ab illuminatis
 sciscitabūtur: Vbi est ille illuminator? sensibilē cognitionem eius, qui sensibus cogno-
 sci nō potest, requirentes: quod ipsi exhibere non poterunt. Quod innuitur cū is qui
 cæcus natus fuerat, interrogatus: Vbi est ille? respondit: Nescio. Sed quid tunc factu-
 78 ri sunt infideles, in typo subdit Ioannes, dicens. ¶ Adducunt eum ad pharisæos, qui
 cæcus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutū fecit IESVS, & aperuit oculos eius.
 Iterū ergo interrogabāt eum pharisæi, quomodo uidisset. Ille autem dixit eis: Lutum
 mihi posuit super oculos, & laui & uideo. Dicebant ergo ex pharisæis quidam: Non
 est hic homo à deo, qui sabbatum non custodit. Alij autem dicebāt: Quomodo potest
 homo peccator, hæc signa facere? Et schisma erat inter eos. ¶ Sabbatum, diem do-
 mini significat. Dies domini, est in qua dominus diuina operatur: ut dies hominis in
 qua humana operatur homo. & ideo quia dominus, deus erat, in suo die operabatur:
 non opera quidem hominis, sed opera dei: quinimmo nullus illuminat, nisi in suo die,
 qui sabbato figurabatur. Infideles, qui eos quos deus illuminat, adducunt ad phari-
 sæos: sunt populus inferior, & in minori autoritate constitutus. Pharisæi autem sunt,

qui sibi legis peritiā arrogant; cum tamen legem spiritus ignorent, & sint cæcis cæciores, & duces cæcorum: quanquam etiam iudicandi autoritatem sibi uendicent, uel solis. Miseri, non uident factum hominis, sed factum dei, in sabbato, nam illuminationis cæci nati, non est opus hominis, sed dei. Quomodo ergo audent appellare hominem, cuius opus, opus dei est? Certè potius considerare debuerant, sabbatū diem domini esse, & in eo opus dei esse factum. Non ergo homo, sed deus operatus est, aut certè is homo, qui à deo est. Quod etiam opus alij pharisæi uidentes, et si sectæ corruptæ essent, dicere ut illi, non ausi sunt, sed reluctati sunt ex opere ipso, ijs qui tam inique senserant, dicentes: Quomodo potest peccator hæc signa facere? per quod sentire uideatur id esse impossibile. Et sic schisma, id est dissensio, inter eos subortū est. Et ita fermè fit, quoties deus aliquos illuminat, ut sint etiam ex ijs, qui contrariæ sunt sectæ, qui non audeant, conscientia reclamante, contra illuminationis gratiam iudicare: adeò quod falsum est, infirmum est & incōstans, ut sibi quoque ipsi aduersetur.

78

» At rursus eum interrogant, qui fuerat cæcus, ut subdit Ioannes, dicens. ¶ Dicunt ergo
» go cæco, iterum: Tu quid dicis de illo, quia aperuit oculos tuos? Ille autē dixit: Quia
» propheta est. Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset et uideret, donec
» uocauerunt parentes eius qui uiderat, & interrogauerunt eos, dicentes: Hic est filius
» uester, quem uos dicitis, quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc uidet? Respon
» derunt eis parentes eius, & dixerunt: Scimus, quia hic est filius noster, & quia cæcus
» natus est: quomodo autem nunc uideat, nescimus: aut quis eius aperuit oculos, nos
» nescimus. Ipsum interrogate, ætatem habet, ipse de se loquatur. Hæc dixerunt parē
» tes eius, quoniam timebant Iudæos. Iam enim conspirauerant Iudæi, ut si quis eum
» confiteretur esse CHRISTVM, extra synagogam fieret: propterea parentes eius di
» xerunt, quia ætatem habet, ipsum interrogate. ¶ Interrogant cæcum, Tu quid dicis

Esa. 35.

de illo, quia aperuit tibi oculos tuos? Qui respondit, & uerū quidem respondit, quod ille erat propheta: & is quidē, qui in lege expectabatur, utpote de quo scriptum erat apud Esaiam: Deus ipse ueniet, & saluabit nos. Tūc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt. At ipsi, quod illuminatus à deo responderat, audire nolebāt (quandoquidem ipsi quodammodo credere cogebantur, si ita signum factum erat) ut multa alia quæ pauloante negauerant, cum & lapides in eū iacere uoluerunt. Ideo stimulante ipsos infidelitatis conscientia, credere maluerunt quod non fuisset cæcus natus, donec conuicti testimonio parentum, non habuerunt quò diffugerēt. Accersuerunt enim parentes eius, quibus dixerunt: Hic est filius uester, quem dicitis cæcum natum esse: quasi dicerent: Si id dicitis, non bene dicitis, nam quomodo nunc uideret, si cæcus natus fuisset? Quo interrogationis modo innuere uolebant, id esse impossibile: quare si dicerent, eos esse mentituros. Quibus nihilominus uiriliter responderunt: Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est. Ad hanc secundā partem audire nolebant: audierunt nihilominus, et si nolentes. De modo autem subdiderunt quod uerū erat, scilicet, Quomodo autē nunc uideat, nescimus. Quis enim scire possit, quomodo abdita & secreta diuina uirtus operetur in rebus, etiam supra naturæ captum? Diuinæ siquidem uirtutis est operari, nullo nobis comprehensibili modo, ac modus eius operandi supra omnē modum, & absq; modo est. Bene ergo dixerunt: Quomodo autem nunc uideat, nescimus. At se nosse eum, qui aperuit oculos eius, dissimulauerūt, cū dixerunt: Aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus: quanq̃ & id scirent, filio & ijs qui uiderant, late rem ipsam diuulgantibus. Et maluerunt partem de aperiente oculos, reijcere in filiū dicendam, quam referare quod sentirent: sentiebant enim (cei admodū uerisimile est) quod & multi alij, eum qui aperuit oculos filij ipsorum, CHRISTVM esse, atque Messiam. Sed de hac re reliquerunt filio dicendum.

cendū, inquietes: Ipsum interrogate (ut subaudiatur, quomodo, & quis oculos eius aperuit) ætatem habet, ipse de se loquetur. Vnde intelligitur (etsi euangelista non expressit) pharisæos, parentes quoque de persona, & personæ qualitate interrogasse, ut & filium interrogauerant prius dicentes: Quid dicis de illo, quia aperuit oculos tuos? At ipsi noluerunt super ea re respondere. Et causam subdit euangelista. Hæc (inquit) dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos: conspirauerant enim Iudæi, ut si quis eum confiteretur esse CHRISTVM, extra synagogan fieret: propterea parentes dixerunt, Quia ætatem habet, ipsum interrogate. Quid est fieri extra synagogan? E congregatione & communitate extrudi: quod nos more nostrorum dicimus, ex ecclesia eijci, & excommunicari. Quod ipsi nolebant, id perinde reformidantes, atque plerique excommunicationem, etiam iniustam. Sed pauper ille mundus, at deo diues, quia illuminatus, animose & generose pro suo illuminatore decerans; & quod timebant parentes, paruipendens, Iudaicam illam excommunicationem incurrit, & factus est ἀποσυνάγωγος, id est alienus à synagoga. Quod cognoscitur ex ijs, quæ subdit Ioannes, dicens, ¶ Vocauerunt ergo rursus hominem qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam deo. Nos scimus, quia hic homo, peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator est nescio: unum scio, quia cæcus cum essem, modo uideo. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: Dixi uobis iam, & audistis: Quid iterum uultis audire? Nunquid & uos uultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei, & dixerunt: Tu discipulus illius sis: nos autem Moyli discipuli sumus. Nos scimus quia Moyli locutus est deus: hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille homo, & dixit eis: In hoc enim mirabile est, quia uos nescitis unde sit, & aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores deus non audit: sed si quis dei cultor est, & uoluntatem eius facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à deo, non poterat facere quicquam. Responderunt, & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. ¶ Vocato rursus eo qui cæcus fuerat, dixerunt pharisæi: Da gloriam deo. Nos scimus, quia hic homo, peccator est. Sed quid est, Da gloriam deo? Idem ferè quod, confitere ueritatem. Sic Iosue septimo, ad Achan qui furtum fecerat de anathemate Hiericho, dixit: Da gloriam domino deo Israel, & confitere. Et hic erat quidam apud illos adiurationis modus, ad ueritatem extorquendam. Et quam confessionem ab eo requirebant: Sanè istam, aut quod non fuisset cæcus natus, aut certè quod nō diffiteretur dominū peccatorē, ac si dixissent ei: Da gloriā deo, & planè cōfitere, quod hic uir peccator est: quia scimus quod peccator est. Ex qua cōfessione, si tale quid cōfessus fuisset, elicere uolebāt, quod cæcus natus nō fuisset, imò quod neq; cæcus. Hæc est gloria, quā ipsum dare deo uolebant, impudētissimum scilicet mendacium: quod parī quoque mendacio, sua autoritate extorquere uolebant. Nos (inquiūt) scimus. Nos pharisæi, nos doctores, nos qui iudices sum⁹, scimus quia peccator est. O scelerata mens, & sceleratus animus. O plusq; cauterio perusta cōsciētia. Sed quid ille respondit eis, quem gratia dei illuminauit? Si peccator est, nescio, & probè quidē, quia quod falsum est, sciri non potest: quale id erat, quod illi qui blasphemī & mendaces erant, dicebant. Blasphemī quidem, cum dicebant, Hic peccator est: mendaces autem, cum dicebant, Scimus: immo hic & illic mendaces, quia ubiq; mendaces. Et adiecit qui pauloante mēdicus & cæcus fuerat, mox uero diues, & uidens, & id quidem diuina uirtute & gratia: Vnum scio, quia cæcus cum essem, nūc uideo. In quo beneficium dei agnouit, quod ipsi nolebant, & ueram gloriam deo dedit. Et hac confessione beneficij, destruxit id, nimirū quod peccator esset, quæ eorū erat blasphemīa, execrandumq; mēdacium. Quocirca inopes consilij quid facturi essent, cum nō ualerent aliquid extorquere, quod nō ad diuinitatem domini, & ad testimonium

mine, ut credam in eum: Et dixit ei IESVS: Et uidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait: Credo domine. Et procidens adorauit eum. Er dixit ei IESVS: In iudicio ego in hunc mundum ueni, ut qui non uident, uideant: & qui uident, caeci fiant. Et audierunt quidam ex pharisaeis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei: Nunquid & nos caeci sumus? Dixit eis IESVS: Si caeci essetis, non haberetis peccatum: nunc uero dicitis, quia uidemus, peccatum uestrum manet. ¶ Deus omnia audit, quia omnia scit antequam sint: sic & CHRISTVS, utpote deus: etsi fuerunt, qui ei ut homini, quod ut deus sciebat, de uiro illo quem illuminauerat, & qui se strenuum gesserat defensorum, nunciauerunt. Et cum inuenisset eum (nisi enim deus nos) quae sua sola est bonitas (prior inueniat, ipsum inuenire non possumus) multo perfectius, quam prius ipsum illuminauit. Ac primum quidem interrogauit eum: Tu credis in filium dei? At ille uoluntati dei parere paratus, interrogauit: Quis est domine, ut credam in eum? Ad hoc enim querebat, & uerbo & auditu cognoscere, ut posset credere in eum: quia fides est ex auditu, sed ex auditu uerbi dei. Audiuit ergo uerbum dei, dicente ipsi domino: Et uidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. Polle uidere, natura illi negauerat: sed dominus dedit illi, ut ipsum uidere posset. ex quo intelligimus, neminem deum uidere posse, nisi deus ipse dederit. Et cum dicit: Et qui loquitur tecum, ipse est, sciendum est, quod dominus cum ipso sensibiliter, & cum omnibus, maxime fidelibus, spiritualiter loquitur. Et continuo hoc audito credidit, & fidei confessionem & opus adiecit, dicens: Credo domine. Et procidens adorauit eum. quod est officium soli deo praestandum, & uere confitentis dei filium esse deum. Cum ergo dominus dixit: Qui loquitur tecum, ipse est: non solum mouit illi corporalem sensum, sed & mentem & spiritum, reddiditque ipse magis mente uidentem, quam corpore. Cui & dixit: In iudicium ego in hunc mundum ueni, ut qui non uident, uideant: & qui uident, caeci fiant. Sed quid hoc est, nisi, Descendi in hunc mundum, ut iudicem, & discernam non uidentes a uidentibus, & non uidentes illuminem: uidentes autem, caecos relinquam: Non uidentes sunt, qui suam ignorantiam agnoscunt, & se ex se, diuina non posse cognoscere fatentur: Uidentes autem, contra: qui suae scientiae fidentes, se nihil ignorare putant. Hi doctrinam recipere nolunt: illi, uolunt. Hi, iudicant: illi, minime. Hi, ducem nolunt: illi, quaerunt. Hi, docere cupiunt: illi, doceri. Hi, caeca ratione currunt: illi, fide. Hi, humano spiritu: illi, diuino. Hi, uidentes caeci: illi, caeci uidentes. Hi, superbi: illi, humiles. Et utroque tangit psalmista cum ait: Tu populum humilem saluum facies, & oculos superborum humiliabis. Sed & Esaias cap. sexto eisdem notat: Audite audientes, & nolite intelligere: uidete uidentes, & nolite cognoscere: excaca cor populi huius, & aures eius age graua. Haecenus de uidentibus, qui caeci remanent. Mox uero de caecis, qui diuina gratia uidere debebant in Iudaea, subdit Esaias: Et adhuc in ea decimatio, & conuertetur, & erit in ostensionem sicut terebinthus & sicut quercus, quae expandit ramos suos, semen sanctum erit, id quod steterit in ea. At pharisaei qui tum aderant, cum audissent uerba domini, & se uidere reputarent, & nullam habere caecitatis, diuinorumque ignorantiae nubem, dixerunt domino: Nunquid & nos caeci sumus? Ac si aperte faterentur se uidere, & negaret caecitatem, & ullam sibi prorsus adherere ignorantiam, quasi uerbum domini uerum esse non posset: quia ipsi & uidentes essent, & minime eua-suri caeci: quod indicio est, ipsos non intellexisse, neque legem, neque prophetas. nam si id Esaias, quod supra adductum est, intellexissent, & uerbum quoque domini, uerum esse intellexissent. Proinde respondit eis dominus: Si caeci essetis, non haberetis peccatum. Sed quid hoc est, nisi: Si uestram, diuinorum arcanorum cognosceretis & fateremini ignorantiam, peccatum non haberetis: Quod peccatum? Infidelitatis. Nunc uero illam agnoscere, & fateri non uultis. Eos autem nolle ex hoc constabat, quod & mandata dei, quae ipsis dominus annunciabat, ut uidentes, & omnia iudicare ualentes, negabant esse

dei mandata. Ideo infidelitatis peccatū (quā se putabant uidere, & nō uidebant) ipsis remanebat. Et hęc scientiæ opinio, & temerarij iudicij præsumptio, superbia magna est, quæ diuinam non admittit illuminationem: sola enim humilitas eam admittit. Porro uera de deo fides, magna illuminatio est: at infidelitatis peccatū, quod est priuatio illius, magna cæcitas. Et maxime fiunt ac cognoscuntur cæci, cum præsentem lucem negant. Idcirco illi ex præsentia CHRISTI, signorum ac sermonum eius, ut ueræ lucis radijs, magis effecti sunt & cogniti cæci: & contra, qui cæci erant, & cæcos se esse agnoscebant, uidentes. Et ad horum & illorum (ut dictum est prius) discerniculū uenerat in hūc mundū, ut qui nō uident, uideant: & qui uident, cæci fiant. Ergo nemo se uidere existimet, nemo humano studio gloriatur: sed se non uidentem agnoscat, ut à deo diuinam lucē, & uisionis beneficium expectet, & in ea luce patrem luminum glorificet: qui per filiū suū nō uidentes, & humiles illuminat & exaltat: uidentes autem & superbos, cæcos relinquit & humiliat. sed hęc in malam partem humiliatio est, & à deo deiectio: ut uerè humilium exaltatio, in bonam. A quibus summus pater cum filiū saluatore nostro, & spiritu sancto consolatore, in profunda humilitate laudatur, & laudabitur in uitæ aternitate. Quia ipse est magnus dominus, & laudabilis nimis. quem decet omnis laus, decus, & imperium in omni, & per omnia secula seculorum Amen.

CAPVT DECIMVM.

- 81 Men amen dico uobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. Qui autem intrat per ostiū, pastor ē ouiu. Huic ostiarius aperit, & oues uocē eius audiūt: & proprias oues uocat nominatim, & educit eas. Et cū proprias oues emiserit, ante eas uadit, & oues illū sequūtur, quia sciunt uocē eius. Alienū autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non nouerunt uocem alienorū. Hoc prouerbiū dixit eis IESVS. Illi autē non cognouerūt quid loqueretur eis. ¶ Dixit ergo eis iterum IESVS: Amen amen dico uobis, quia ego sum ostiū ouiu. Oēs quotquot uenerunt, fures sunt & latrones, sed nō audierunt eos oues. Ego sum ostiū. Per me si quis introierit, saluabitur, & ingredietur & egredietur, & pascua inueniet. Fur nō uenit, nisi ut furetur & malet & perdat. Ego ueni, ut uitā habeant, & abundantius habeāt. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animā suā dat pro ouibus suis. Mercenarius autē, & qui nō est pastor, cuius nō sunt oues propriæ, uidet lupū uenientē, & dimittit oues & fugit, & lupus rapit & dispergit oues. Mercenarius autē fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco meas, & cognoscūt me meæ. Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrē, & animā meā pono pro ouibus meis. ¶ Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere: & uocē meā audient, & fiet unū ouile, & unus pastor. Propterea me diligit pater: quia ego pono animā meā, ut iterum sumā eā. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eā à meipso. Potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterū sumendi eam: hoc mandatum accepi à patre meo. ¶ Dissensio iterū facta est inter Iudæos, propter sermones hos. Dicebant